

COVID-19 GA QARSHI VAKSINALAR TURLARI VA ULAR HAQIDA

Muhammadiyeva.F.R

mukhammadiyeva.farida@mail.rubsmi.uz

Buxoro davlat tibbiyot instituti

(998) 65-223-00-50, bsmi.uz

Rezyume: COVID – 19 infeksiyasi bilan kasallanish juda xavfli va uning asoratlari og'ir bo'lishi mumkin, shu bois infeksiyaga qarshi emlash eng yaxshi samara beruvchi usul bo'ladi. Infeksiyaga qarshi kurashish maqsadida bir qancha vaksinalar ishlab chiqildi, ammo ularning samaradorligi turlicha. Shu sababdan infeksiyaning oldini olish uchun faqat samaradorligi yuqori hamda xavfsiz bo'lgan vaksinalar qo'llaniladi.

Kalit so'zlar: infeksiya, vaksina, epidemiologiya, klinika, samaradolik

ВИДЫ ВАКЦИН ПРОТИВ COVID-19 И О НИХ

Muhammadiyeva.F.R

mukhammadiyeva.farida@mail.ru

Бухарский государственный медицинский

институт, (998) 65-223-00-50, bsmi.uz

Резюме: Заражение инфекцией Covid-19 очень опасно и его осложнения могут быть тяжелыми, поэтому вакцинация против инфекции является наиболее эффективным способом. Для борьбы с инфекцией было разработано несколько вакцин, но их эффективность различается. По этой причине для предотвращения заражения используются только высокоэффективные и безопасные вакцины.

Ключевые слова: инфекция, вакцина, эпидемиология, клиника, эффективность.

TYPES OF VACCINES AGAINST COVID-19 AND ABOUT THEM

Muhammadiyeva.F.R

mukhammadiyeva.farida@mail.ru

Bukhara State Medical Institute

(998) 65-223-00-50, bsmi.uz

Summary: Covid-19 infection is very dangerous and its complications can be severe, so vaccination against infection is the most effective way. Several vaccines have been developed to combat the infection, but their effectiveness varies. For this reason, only highly effective and safe vaccines are used to prevent infection.

Key words: infection, vaccine, epidemiology, clinic, effectiveness.

COVID – 19 ga qarshi vaksina, samarali sinov va mavjud profilaktika choralari bilan birgalikda, pandemiyaning nazorat ostiga olishga yordam beradigan muhim vositaga aylanadi.

COVID – 19 ning bolalarga tahdidi juda katta va kasallikning bevosita jismoniy ta'siri doirasidan ancha uzoqqa chiqib ketgan. Odatiy tibbiy xizmatlar qamrovi darajasining pasayishi va yaqinlashib kelayotgan retsessiya bir avlod bolalarining salomatligi va kelajagiga tahdid soladi.

Xavfsiz va samarali vaksinani ishlab chiqish uchun vaqt talab etiladi, ammo tadqiqotlar o'tkazish, ishlab chiqish va global hamkorlikka misli ko'rilmagan sarmoyalar kiritilishi tufayli olimlar dalillarga asoslangan va qat'iy tartibga solish standartlariga amal qilgan holda, rekord vaqt ichida COVID-19 ga qarshi vaksina ishlab chiqara oldilar.

Shunday bo'lsa ham, esda tutish kerakki, vaksinani ishlab chiqishdan boshlab uni litsenziyalash, so'ng keng miqyosda ishlab chiqarish va undan keng foydalanish - bu juda uzoq jarayon. Vaksina kerakli tasdiqni olganidan so'ng, uni o'z vaqtida va adolatli tarzda, unga eng muhtoj bo'lganlar foydalanishi uchun yetkazib berish muhimdir.

Vaksinalar yuqumli kasallikka olib kelishi mumkin bo'lgan viruslar, bakteriyalar yoki boshqa mikroorganizmlarga taqlid qilish orqali ishlaydi. Bu bizning immunitet tizimimizni unga qarshi tez va samarali javob berishga "o'rgatadi".

An'anaviy ravishda vaksinalar buni immunitet tizimimiz xotirasida saqlanib qolinadigan yuqumli kasallikning zaiflashgan shaklini kiritish orqali amalga oshiradi. Shunday qilib, bizning immunitet tizimimiz infeksiyani u bizni kasal qilishidan oldin tezda taniy oladi va unga qarshi kurashadi. Hozirda COVID-19 ga qarshi vaksinalar aynan shunday ishlab chiqilmoqda.

Boshqa ishlab chiqilayotgan potensial vaksinalar uchun ham yangi yondashuvlardan foydalanildi: ular RNK va DNK vaksinalari deb ataladi. RNK va DNK vaksinalar antigenlarni (immunitet tizimingizda antitanachalar hosil bo'lishiga

olib keladigan modda) kiritish eltish o‘rniga, tanamizga genetik kodni beradi, bu bizning immunitet tizimimizga zarur bo‘lgan antigenni o‘zi ishlab chiqarishiga imkon beradi.

Har bir mamlakatda vaksinalar keng qo‘llanilishidan oldin ularning xavfsizligi va samaradorligini nazorat qiladigan, tartibga soluvchi organlar mavjud. Dunyo miqyosida JSST vaksinalar xavfsizligini ular joriy qilinishidan avval va hatto keyin ham ko‘rib chiqadigan bir qator mustaqil texnik organlarni muvofiqlashtiradi. JSST tomonidan foydalanish uchun tasdiqlangan vaksinalar kasalliklarga qarshi kurashishda xavfsiz va samarali ekanliklarini ko‘rsatish uchun jiddiy tekshiruvlardan va klinik sinovlardan o‘tkaziladi. COVID-19 ga qarshi vaksinalar qisqa fursatlarda ishlab chiqilayotganligiga qaramay, ular qat’iy xavfsizlik va samaradorlik standartlariga javob bergan taqdirdagina tartibga soluvchi organlarning zarur ruxsatnomalarini olishlari mumkin.

UNICEF uchun bolalar va ularning oilalari xavfsizligi, jumladan xavfsiz vaksinani yetkazib berish masalasi eng ustuvor hisoblanadi.

Jahon miqyosida vaksinaga katta talab kuzatilishi shuni anglatadiki, barcha ham bir vaqtning o‘zida vaksinani ololmaydi. Dunyo bo‘ylab har bir kishi uchun yetarli miqdorda vaksina dozalarini yaratish uchun bir necha oy yoki hatto yillar kerak bo‘ladi.

COVID-19 ning sog‘liqni saqlash va ijtimoiy tizimlar faoliyatiga ta’sirini cheklash uchun birinchi navbatda sog‘liqni saqlash va maktab hodimlarini emlash tadbirlari o‘tkaziladi. Vaksina dozalarining keyingi turkumlari ishtirokchi mamlakatlarga yuqori xavf guruhlaridagi, jumladan keksalar va COVID-19 bilan kasallanishdan so‘ng jiddiy xastalik va o‘lim xavfi katta bo‘lgan tibbiy ahvoli og‘ir insonlarni emlash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xitoy Kasalliklarni nazorat qilish va oldini olish markazition. Yangi Koronavirus Pnevmoniya Favqulodda Epidemiologiyaga javob berish guruhi. Hayotiy kuzatuvlar: Kasallikning epidemiologik xususiyatlari 2019 Yangi Koronavirus Kasalliklari (COVID-19) [Elektron resurs]. - Xitoy, 2020. - No 2 (8). - R. 113-122. - doi: 10.46234/ccdcw2020.032. Rejim Kirish: <http://www.chinacdc.cn/en/COVID19/>

2. Xie Y, Siz Q, Vu C, Cao S, Qu G, Yan X, Xan X, Vang C, Zhang H. Kardiyo ta'siri qon tomir kasalliklar xususiyatlari va yoqilgan klinik koronavirus natijalari kasallik 2019 (COVID-19) Circ J. 2020 doi: 10.1253/circj.CJ-20-0348.
3. JSST/Dunyo miqyosida tashkilot Sog'liqni saqlash vazirligi (JSST) buni rasman nomladi trigger "2019-ncov" (yangi koronavirus 2019 dgia) 12 yanvar vaziyat hisoboti, 11. 2020 yil.
4. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti. Yangi koronavirus (2019-nCoV): vaziyat haqida hisobot - 40. [Elektron manba]. - JSST, 2021. - Kirish rejimi:
5. (sana 06/01/2022)
6. 5.Global ko'rinish va murojaatlar: epidemiologik covid-19 pandemiyasining xususiyatlari
7. Raxmanova J.A., Strategiya respublikada COVID-19 ga qarshi emlashlar O'zbekiston; Qayta sog'liqni saqlash jurnali. ISSN 2181-0443 DOI: 10.24411/2181-0443.Toshkent 2021.143-bet 147
8. Raxmanova J.A. "Markaziy Osiyo jurnalitibbiyot" jild. 2022: Iss. 1, 5-modda. 2022 yil
9. Muhammadiyeva. F. R. (2023). Changes in kidney microstructure in acetic acid poisoning. SCIENTIFIC JOURNAL OF APPLIED AND MEDICAL SCIENCES, 2(12), 584–586.